

Skötselplan för naturreservatet Bredmosseskogen i Habo kommun

1. Syftet med naturreservatet	3
2. Beskrivning av området.....	3
2.1. Administrativa data.....	3
2.2. Prioriterade bevarandevärden	4
2.3. Topografi, geologi och hydrologi.....	4
2.4. Historik och markanvändning	4
2.5. Växt- och djurliv	5
2.6. Friluftsliv	6
2.7. Bebyggelse och anläggningar.....	6
2.8. Källförteckning	6
3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet	6
3.1. Övergripande mål med skötseln.....	6
3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	7
3.3. Oplanerade övergripande åtgärder.....	9
3.4. Friluftsliv och gränser	9
3.5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	11
4. Dokumentation och uppföljning.....	11
4.1. Uppföljning av skötselåtgärder	11
4.2. Uppföljning av bevarandemål	12
5. Bilagor.....	12

Skötselplanens giltighetstid

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län 2024 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna för skötselplanens revidering. Beslut om naturreservat fattades den 3 december 2024.

Vid frågor om skötsel av naturreservat kontakta Länsstyrelsens växel, telefon: 010-223 60 00.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda sandtallskog, barrskog och öppen och trädklädd myr
- bevara och vårda biologisk mångfald knuten till skogsmyrmosaiken bestående av sandtallskog och barrskog tillsammans med öppen och trädklädd myr
- inom ramen för bevarande av naturvärdena ge besökare möjlighet till naturupplevelser och ett rikt friluftsliv

Syftet ska uppnås genom att:

- efterlikna en naturlig störningsregim där gran begränsas och gammal tall samt föryngring av tall och lövträd gynnas genom i första hand återkommande naturvårdsbränning, i andra hand genom brandefterliknande åtgärder
- brandrefugiala områden, liksom den knärotsrika barrblandskogen, lämnas i huvudsak till intern dynamik
- området restaureras hydrologiskt

2. Beskrivning av området

2.1. Administrativa data

Namn	Bredmosseskogen
Skyddsform	Naturreservat
Areal	31,3 hektar (ha) varav vatten 1,8 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv, Myllrande våtmarker
Län	Jönköping
Kommun	Habo
Socken	Gustav Adolf
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets väst del (11)
Mittpunktskoordinater	N 6424482 – E 441134 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	Ca 3 km väst om Gustav Adolf kyrka och ca 7,5 km nordöst om Mullsjö
Fastigheter	Del av Gölhult 2:13, Kivarp 1:4, Kivarp 1:5 och Kivarp 1:8. Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3

Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt karta, bilaga 1. Gränsen ska mätas in enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

2.2. Prioriterade bevarandevärden

Naturtyp	Sandtallskog, barrblandskog
Strukturer	Flerskiktad skog, ostörd hydrologi
Arter	Knärot, skrovlig taggsvamp

2.3. Topografi, geologi och hydrologi

Bredmosseskogen är en mosaik av barrskog, mindre sjöar och öppna och trädklädda myrar. Områdets topografi och geologi har på flera sätt formats av inlandsisen. Långsträckta åsar reser sig ur mossen och de många sjöarna är vattenfyllda dödisgropar, formade vid inlandsisens avsmältning. Den sandiga jorden är också den en rest från istiden, den består av material som har färdats via isälvar och sedimenterat i området. Utöver sandiga jordarter består jorden även av morän och olika torvtyper. Berggrunden utgörs av granit och gnejsiga bergarter. Naturreservatets högsta punkt på 247 meter över havet finns i reservatets västra del och erbjuder en fin utsikt över sjön Horsagöljen. De lägst belägna punkterna, på cirka 235 meter över havet, finns utspridda i reservatet.

Stora delar av naturreservatet utgörs av våtmark, både trädbevuxen och öppen, ungefär en tredjedel utgörs av fastmark. Våtmarken är en del av en högmosse som kallas för Bredmossen. Det finns två mindre vattendrag inom naturreservatet som löper norrut från sjöarna Horsagöljen och Ängagöljen. Hela reservatet ligger i Motala ströms huvudavrinningsområde.

2.4. Historik och markanvändning

Den ekonomiska kartan från 1950-talet och generalstabskartan från år 1877 visar att det har funnits barrskog i Bredmosseskogen under en längre tid. Det framgår även att barrskogen under 50-talet var glesare jämfört med hur det ser ut idag. Skogen har brukats extensivt men troligtvis aldrig blivit kalavverkad.

Vattendraget som löper norrut från sjön Ängagöljen framgår inte på historiska kartor och enligt personer med lokalkännedom är det ett grävt dike.

I sjön Horsagöljen finns en kulturlämning i form av en urholkad båt (RAÄ-nummer L1972:5176).

2.5. Växt- och djurliv

Skogen i naturreservatets nordligaste del utgörs av en äldre tallskog med inslag av tallsumpskog. Här finns en rik förekomst av den rödlistade orkidén knärot som indikerar skoglig kontinuitet.

Reservatets västra del utgörs främst av enskiktad tallskog på sandig mark och den östra delen utgörs av både öppen och trädklädd våtmark, samt mindre områden med äldre tallskog och ungallskog. Skogen på våtmarken är flerskiktad och inslaget av senvuxna tallar är stort. Död ved förekommer sparsamt i hela reservatet.

Längs med bäcken vid Horsagöljen är inslaget av gran större i den annars talldominerade barrblandskogen. Marken är fuktigare och partier med björnmossa, kammossa och granvitmossa finns i bottenskiktet. Kring bäcken i mitten av reservatet som går ner till Ängagöljen söder om reservatet växer det björksumpskog.

På de öppna mossarna är växtligheten naturligt lågvuxen. Busk- och fältskiktet utgörs av odon, skvattram, tuvull, ljung, rosling, tranbär, hjortron och vattenklöver. Bottenskiktet domineras av rostvitmossa och granvitmossa, med inslag av björnmossa och på torrare ställen även renlav.

Bottenskiktet i barrskogen domineras av husmossa och fältskiktet utgörs främst av ljung, lingon och blåbär. I den skuggiga grandominerade barrskogen växer det rikligt med den rödlistade orkidén knärot som indikerar lång skoglig kontinuitet och i tallskogen finns det kontinuitetskrävande mykorrhizasvampar, bland annat har de rödlistade arterna tallriska, skrovlig taggsvamp och motaggsvamp hittats. Även tallticka och blomkålssvamp som är knutna till äldre tall förekommer.

Bredmosseskogens variation av talldominerad barrskog, sumpskog och öppna mossar är värdefull miljö för bland annat tjäder och orre, två arter som har observerats i området.

Djurlivet är i övrigt dåligt undersökt.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.6. Friluftsliv

Bredmosseskogens västra del är relativt välbesökt idag. Det finns flera stigar och brukningsvägar som används av besökarna. Den glesa sandtallskogen och vägarna gör området strövvänligt.

På en höjd, öster om Horsagöljen, finns det två vindskydd och en enklare grillplats. Ytterligare en enklare grillplats med två bänkar och en mindre brygga finns vid Horsagöljen.

2.7. Bebyggelse och anläggningar

I naturreservatets nordvästra del finns ett grustag som utnyttjas för husbehov.

2.8. Källförteckning

Kulturmiljöregistret. Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Meddelande 2020:4.

SGU. Jordartskarta

SGU. Berggrundskarta

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

www.artportalen.se

3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.1. Övergripande mål med skötseln

Målet med skötseln är att bevara och utveckla en skogs- och myrmosaik med inslag av sandtallskog och ett flertal sjöar. Bredmosseskogen ska hysa ett artrikt växt- och djurliv med för naturtyperna karaktäristiska arter.

Till stor del ska området formas genom fri utveckling men med utrymme för naturvårdsbränningar och skötselåtgärder som naturvårdande röjning av gran av igenväxningskaraktär i skogen och för att bevara öppna mosseytor. Syftet med åtgärderna är att gynna tallföryngring, motverka igenväxning av gran och gynna livsmiljöer för de arter som förekommer i området eller för arter som kan

tänkas etablera sig. Den ungskog som finns inom naturreservatet ska restaureras mot en naturskogskaraktär.

Reservatet är indelat i 3 skötselområden:

1. Sandtallskog.
2. Barrblandskog.
3. Myr och myrsjöar

3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

Skötselområde 1: Sandtallskog 9,3 ha

Områdesbeskrivning

Skötselområdet utgörs främst av öppen enskiktad tallskog på sandmark. De flesta tallarna är övre hundra år, främst i västra delarna, men yngre bestånd förekommer också.

I området finns arter som motaggsvamp, dropptaggsvamp, tallriska och tallticka. Området är relativt flackt med undantag från en åsrygg i öster och en markant höjd nordost om Horsagöljen där två vindskydd finns.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av en gles talldominerad barrskog på sandig mark. Skogen ska vara olikåldrig och flerskiktad med stort inslag av gamla träd av främst tall. Föryngringen av tall ska vara tillräcklig för att mängden tall inom naturreservatet inte ska minska. Humustäcket ska vara tunt och det ska finnas fläckar av blottad sand. Stående och liggande död ved ska finnas i olika nedbrytningsgrad. Arealen Taiga (9010) ska vara 9,3 hektar.

Restaureringsåtgärder

- Inom delområde 1a görs senast år 2035 en naturvårdande röjning av främst gran och björk i syfte att skapa en gles och luckig tallskog. Efter 10-20 år får ytterligare en naturvårdande röjning eller utglesning av träden göras.
- Frösådd av mosippa efter bränning

Löpande skötselåtgärder

- Kontrollerade och lågintensiva naturvårdsbränningar i intervaller om 20–50 år. All eventuell bränning ska föregås av att en bränningsplan upprättas och genomförandet omgärdas av nödvändiga säkerhetsarrangemang.
- Om naturvårdsbränning inte är genomförbart eller inte får önskad effekt kan det bli aktuellt med punktviss markstörning, punktbränning, veteranisering, ringbarkning och röjning av gran i syfte att gynna marksvampar samt gynna föryngringen och utvecklingen av tall.

Skötselområde 2: Barrblandskog 3,9 ha**Områdesbeskrivning**

Skötselområdet utgörs främst av en äldre barrblandskog med inslag av tallsumpskog. Där granförekomsten är högre finns en rik förekomst av den rödlistade orkidén knärot som indikerar skoglig kontinuitet. Bottenskiktet domineras av husmossa och fältskiktet utgörs främst av ljung, lingon och blåbär

Bevarandemål

Området ska utgöras av en flerskiktad olikåldrig barrblandskog med lång kontinuitet av både gran och tall. Området ska hysa arter av svampar och kärlväxter knutna till denna naturtyp. Det ska finnas död ved. Arealen Taiga (9010) ska vara 3,9 hektar.

Restaureringsåtgärder

- Inga aktuella restaureringsåtgärder.

Löpande skötselåtgärder

- Vid behov görs försiktig röjning av gran och markstörning för att gynna tall.
- Med 5–10 års mellanrum inventeras behovet av att skapa blottad jord i syfte att gynna marksvampar. I anslutning till inventeringen görs den markstörning som bedöms nödvändig.

Skötselområde 3: Myr och myrsjöar 18,9 ha**Områdesbeskrivning**

Skötselområdet utgörs främst av tallbevuxen myr men även öppna partier förekommer. 3 mindre gölar finns i området. Längs vattendraget som kommer från Ängagöljen söder om

naturreservatet är björk det dominerande trädslaget men i övrigt dominerar tall.

Bevarandemål

Inom skötselområdet ska myren utgöras av både öppna och trädklädda partier. Andelen senvuxna tallar ska öka. Området, 19 ha, ska utgöras av naturtyperna skogsbevuxen myr (91D0), öppna mossar och kärr (7140) och myrsjöar (3160).

Restaureringsåtgärder

- Inom delområde 3a görs senast år 2035 en naturvårdande röjning i syfte att hålla myren öppen.
- Efter en hydrologisk utredning ska diken inom reservatet som bedöms påverka mossens hydrologi läggas igen i syfte att återskapa mossens hydrologi. Igenläggning av diken får inte påverka områden utanför naturreservatet.

Löpande skötselåtgärder

- Området lämnas huvudsakligen utan åtgärder.
- Igenväxningsvegetation på den öppna ytan får röjas kontinuerligt.
- Delar av skötselområdet gränsar till sandtallskogen i skötselområde 1 och kan komma att beröras av naturvårdsbränning (se specifikationer under skötselområde 1)

3.3. Oplanerade övergripande åtgärder

Inom hela naturreservatet är det tillåtet att bekämpa invasiva eller främmande arter som kan motverka syftet med naturreservatet.

Vid behov får åtgärder genomföras för att undvika eller begränsa storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning av angripna granar, rotkapning av vindfällda granar och mekanisk reducering av yngelutrymme i färsk bark. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas.

3.4. Friluftsliv och gränser

I Bredmosseskogen görs inga nya friluftslivsanordningar för besökare. De befintliga anordningarna, två vindskydd, två grillplatser, bänkar och brygga underhålls vid behov.

För lokalisering av friluftsanordningar, se skötselplankarta bilaga 2b.

Bevarandemål

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till reservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden genom informationstavlor som är i gott skick och en informativ hemsida. Informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.

Skötselåtgärder

- Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Informationstavla ska placeras ut vid eldplatsen norr om Horsagöljen, se skötselplankarta bilaga 2b, inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft. Informationstavlan ska innehålla karta över området, information om naturreservatets naturvärden samt naturreservatsföreskrifter för allmänheten.
- Områdets friluftsanordningar i form av eldplatser och bänkar underhålls vid behov alternativt tas bort
- Naturreservatet ska ha en egen sida på Länsstyrelsens webbplats med information om områdets naturvärden och tillgänglighet

3.5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Yttergräns	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Informationsskylt	Vid Horsagöljen enligt kartbilaga 2b.	Inom 1 år efter beslutet om naturreservat vunnit laga kraft.
Hemsida	Länsstyrelsens webbplats	Snarast efter att naturreservat beslutats
Underhåll eller borttagande av eldplatser och vindskydd	Vid Horsagöljen enligt kartbilaga 2b.	Vid behov
Naturvårdande röjning	Delområden 1a och 3a	Senast 2035 och 10-20 år senare
Naturvårdsbränning	Skötselområde 1	Senast 2035 och sedan 20-50 år senare
Punktvis markstörning, punktbränning, veteranisering, ringbarkning och röjning av gran	Skötselområde 1	Om naturvårdsbränning inte är genomförbar eller inte får önskad effekt. Senast år 2035.
Frösådd eller plantering av mosippa	Skötselområde 1	Vid behov, frösådd görs efter naturvårdsbränning
Försiktig röjning av gran och markstörning för att gynna tall.	Skötselområde 2	Vid behov
Inventering av behovet av att skapa blottad jord i syfte att gynna marksvampar. I anslutning till inventeringen görs den markstörning som bedöms nödvändig.	Skötselområde 2	Med 5–10 års mellanrum
Röjning av igenväxningsvegetation	Skötselområde 3	Vid behov
Hydrologisk utredning och eventuell restaurering av diken	Skötselområde 3	Vid behov

4. Dokumentation och uppföljning

4.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.2. Uppföljning av bevarandemål

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivsvärden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske.

Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5. Bilagor

2a. Artlista

2b. Skötselplankarta